

ภาคผนวก

ก. ป่าไม้ในประเทศไทย

เขตพรรณพฤกษชาติและจังหวัดในประเทศไทย
FLORISTIC REGIONS AND PROVINCES OF THAILAND

I N (NORTHERN) ภาคเหนือ

- 1 แม่ฮ่องสอน Mae Hong son
- 2 เชียงใหม่ Chiang Mai
- 3 เชียงราย Chiang Rai
- 4 พะเยา Phayao
- 5 น่าน Nan
- 6 ลำพูน Lamphun
- 7 ลำปาง Lampang
- 8 แพร่ Phrae
- 9 อุตรดิตถ์ Uttaradit
- 10 ตาก Tak
- 11 สุโขทัย Sukhothai
- 12 พิษณุโลก Phitsanulok
- 13 กำแพงเพชร Kamphaeng Phet
- 14 พิจิตร Phichit
- 15 นครสวรรค์ Nakhon Sawah

II NE (NORTH-EASTERN) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 16 เพชรบูรณ์ Phetchabun
- 17 เลย Loei
- 18 หนองบัวลำภู Nong Bua Lum Phu
- 19 อุตรธานี Udon Thani
- 20 หนองคาย Nong Khai
- 21 สกลนคร Sakon Nakhon
- 22 นครพนม Nakhon Phanom
- 23 มุกดาหาร Mukdahan
- 24 กาฬสินธุ์ Kalasin
- 25 มหาสารคาม Maha Sarakham
- 26 ขอนแก่น Khon Kaen

III E (EASTERN) ภาคตะวันออก

- 27 ชัยภูมิ Chaiyaphum
- 28 นครราชสีมา Nakhon Ratchasima
- 29 บุรีรัมย์ Buri Ram
- 30 สุรินทร์ Surin
- 31 ร้อยเอ็ด Roi Et
- 32 ยโสธร Yasothon
- 33 อำนาจเจริญ Amnat Charoen
- 34 ศรีสะเกษ Si Sa Ket
- 35 อุบลราชธานี Ubon Ratchathani

IV SW (SOUTH-WESTERN) ภาคตะวันตกเฉียงใต้

- 36 อุทัยธานี Uthai Thani
- 37 กาญจนบุรี Kanchanaburi
- 38 ราชบุรี Ratchaburi

- 39 เพชรบุรี Phetchaburi
- 40 ประจวบคีรีขันธ์ Prachuap Kiri Khan

V C (CENTRAL) ภาคกลาง

- 41 ชัยนาท Chai Nat
- 42 สิงห์บุรี Sing Buri
- 43 ลพบุรี Lop Buri
- 44 สุพรรณบุรี Suphan Buri
- 45 อ่างทอง Ang Thong
- 46 พระนครศรีอยุธยา Phra Nakhon Si Ayutthaya
- 47 สระบุรี Saraburi
- 48 นครปฐม Nakhon Pathom
- 49 ปทุมธานี Pathum Thani
- 50 นครนายก Nakhon Nayok
- 51 นนทบุรี Nonthaburi
- 52 กรุงเทพมหานคร Bangkok
- 53 สมุทรปราการ Samut Prakan
- 54 สมุทรสงคราม Samut Songkhram
- 55 สมุทรสาคร Samut Sakhon

VI SE (SOUTH-EASTERN) ภาคตะวันออกเฉียงใต้

- 56 สระแก้ว Sa Kaeo
- 57 ปราจีนบุรี Prachin Buri
- 58 ฉะเชิงเทรา Chachoengsao
- 59 ชลบุรี Chon Buri
- 60 ระยอง Rayong
- 61 จันทบุรี Chantaburi
- 62 ตราด Trat

VII PE (PENINSULAR) ภาคใต้

- 63 ชุมพร Chumphon
- 64 ระนอง Ranong
- 65 สุราษฎร์ธานี Surat Thani
- 66 พังงา Phangnga
- 67 ภูเก็ต Phuket
- 68 กระบี่ Krabi
- 69 นครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat
- 70 พัทลุง Phattalung
- 71 ตรัง Trang
- 72 สตูล Satun
- 73 สงขลา Songkhla
- 74 ปัตตานี Pattani
- 75 ยะลา Yala
- 76 นราธิวาส Narathiwat

*****

THAILAND
FLORISTIC REGIONS

ชนิดของป่าไม้ที่มีในประเทศไทย

ป่าไม้ในประเทศไทย ประกอบด้วยป่าชนิดต่าง ๆ หลายชนิด ซึ่งพอจะจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

ก. ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ (Evergreen)

ข. ป่าประเภทที่ผลัดใบ (Deciduous)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมีป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบในประเทศไทย คือ ความชุ่มชื้นในดิน (Soil moisture) ความชุ่มชื้นในอากาศ (Atmospheric humidity) ฤดูกาล (Season) จำนวนน้ำฝนที่ตกในปีหนึ่ง ๆ (Annual rainfall) อุณหภูมิ (Temperature) และระดับความสูงเหนือน้ำทะเล (Elevation)

ในท้องที่ที่ไม่มีฤดูกาลที่แบ่งแยกออกเป็นฤดูแล้งและฤดูฝนแน่นอน เช่น ในภาคจันทบุรี และภาคใต้ ป่าส่วนใหญ่ที่มีมักประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ที่ไม่ผลัดใบ แต่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งภาคกลาง ซึ่งมีฤดูแล้งยาวนาน อุณหภูมิและความชุ่มชื้นในอากาศแตกต่างกันมากในระหว่างฤดูแล้งและฤดูฝน ป่าส่วนใหญ่ที่มีมักประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ที่ผลัดใบในฤดูแล้ง แต่ในเขตท้องที่ตั้งกล่าว ถ้าที่ได้มีความชุ่มชื้นในดินดีตลอดทั้งปี เช่น ในที่ริมลำน้ำ ลำห้วย ในหุบเขา หรือมีอากาศหนาวเย็น มีความชุ่มชื้นในอากาศดี เช่น บนยอดเขาสูง ๆ ป่าไม้ที่ขึ้นอยู่ก็อาจเป็นประเภทที่ไม่ผลัดใบก็ได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นไม้ผลัดใบ คือ ในฤดูแล้ง อากาศร้อนจัด ฝนไม่มีความชุ่มชื้นในดินและอากาศลดน้อยลงไป หากต้นไม้ยังมีใบอยู่ ก็จะต้องมีการระเหยน้ำทางใบ (Transpiration) อยู่ตลอดเวลา ซึ่งหากน้ำในดินมีไม่เพียงพอ ก็จะทำให้ต้นไม้เฉาตายไปได้ ต้นไม้ส่วนใหญ่ในที่เช่นนี้ จึงพากันทิ้งใบเสียทั้งหมด และหยุดการเจริญเติบโตไว้เสียชั่วคราว เมื่อจวนจะสิ้นฤดูแล้งจึงจะแตกหน่อแตกใบออกมาใหม่ โดยอาศัยอาหารที่สะสมไว้ในระหว่างปีที่แล้ว เพื่อคอยฉวยโอกาสที่จะเจริญเติบโตได้เต็มที่เมื่อฝนเริ่มตกลงมา

ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบที่มีในประเทศไทยนั้น ยังจำแนกออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ป่าดงดิบหรือป่าดิบหรือป่าดิบชื้น ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Tropical Rain Forest หรือ Tropical Evergreen Forest หรือ Tropical Wet Evergreen Forest

2. ป่าดงดิบเขาหรือป่าดิบเขา ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Montane Rain Forest หรือในตอนภาคเหนือของประเทศไทยเรียกว่า Sub Tropical Wet Hill Forest หรือ Hill Evergreen Forest

3. ป่าสนหรือป่าสนเขา ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Coniferous Forest หรือ Pine Forest หรือสำหรับป่าสนที่มีในประเทศไทยในภาคเหนือเรียกว่า Sub Tropical Pine Forest

4. ป่าเลนน้ำเค็มหรือป่าชายเลนหรือป่าไม้โกงกาง ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Mangrove Forest หรือ Littoral Forest

ส่วนป่าประเภทผลัดใบ แยกออกเป็นชนิดที่สำคัญคือ

5. ป่าเบญจพรรณ ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Mixed Deciduous Forest

6. ป่าแพะหรือป่าแดงหรือป่าโคก ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Deciduous Dipterocarps Forest หรือ Dry Dipterocarps Forest

นอกจากป่าชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ในประเทศไทยยังมีป่าไม้ที่ไม่ค่อยสู้มีความสำคัญมากนักอีกบางชนิด เช่น

7. ป่าชายหาด ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Beach Forest

8. ป่าพรุหรือป่าบึง ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Swamp Forest

ก. ป่าดงดิบหรือป่าดิบหรือป่าดิบชื้น (Tropical Evergreen Forest)

ป่าชนิดนี้โดยทั่วไปเรียกว่า ป่าดงดิบ เป็นป่าที่มีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศ และมีมากที่สุดภาคจันทบุรี และภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนน้ำฝนตกมากกว่าภาคอื่น ๆ ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าชนิดนี้มักมีอยู่ในที่ที่มีความชุ่มชื้นมาก เช่น ตามหุบเขา และตามริมแม่น้ำ ลำธารต่าง ๆ รวมทั้งในที่ที่ดินสามารถเก็บความชุ่มชื้นไว้ได้นาน เช่นในที่ที่ดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายเป็นต้น

3. <i>Baccaurea sapida</i> , Muell. Arg.	มะไฟ
4. <i>Bischofia javanica</i> , Blume	เตียม
5. <i>Cedrela toona</i> , Roxb. ex Rottle.	ยมหอม
6. <i>Cinnamomum iners</i> , Blume	อบเชย
7. <i>Dipterocarpus alatus</i> , Roxb.	ยางขาว
8. <i>Dipterocarpus costatus</i> , Gaertn. f.	ยางปาย
9. <i>Hopea ferrea</i> , Pierre	ตะเคียนหนู
10. <i>Hopea odorata</i> , Roxb.	ตะเคียนทอง
11. <i>Lagerstroemia calyculata</i> , Kurz.	ตะแบก
12. <i>Mangifera coloneura</i> , Kurz.	มะม่วงป่า
13. <i>Michelia champaca</i> , Linn.	จำปาป่า
14. <i>Protium serratum</i> , Engl.	มะแฟน
15. <i>Sandoricum indicum</i> , Cav.	กระท้อน
16. <i>Schoutenia hypoleuca</i> , Pierre	แดงดง
17. <i>Semecarpus</i> spp.	รัก

และริมลำห้วยมักมีต้นชมพูป่า (*Syzygium* spp.) และตำดง (*Diospyros* spp.) ขึ้นอยู่มาก

ไม้พื้นล่าง (Undergrowth) ที่มีในป่าชนิดนี้มี ไม้ไผ่ (Bamboo) หลายชนิด เช่น ไม้ฮอก (*Dendrocalamus brandisii*, Kurz.) ไม้เอี้ย (*Cephalostachyum virgatum*, Kurz.) ไม้ไร่เครือ ไม้ไผ่คลาน (*Dinochloa maccllelandi*, Labill) เป็นต้น นอกจากนั้นก็ยังมีไม้ในตระกูล ปาล์มต่าง ๆ เช่น ต้วหรือลูกขิด (*Arenga pinnata*, Merr.) เต่าร้าง (*Caryota urens*, Linn.) และค้อ (*Livistona speciosa*, Kurz.) เป็นต้น รวมทั้งเฟิร์นหรือกูด เฟิร์นต้นและหวาย (*Calamus*, spp.)

ในภาคกลาง ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าดงดิบในภาคนี้ มีสภาพคล้ายคลึงกับป่าดงดิบในภาคเหนือ แต่ไม้ยาง โดยเฉพาะยางขาวมักจะขึ้นอยู่เป็นหมู่เป็นพวกล้วน ๆ และมีจำนวนมากกว่าในภาคเหนือ ส่วนไม้ไผ่ที่มีโดยทั่วไปมักเป็นไม้ไผ่หนามหรือไผ่ป่า (*Bambusa arundinacea*, Wild.)

ในภาคนี้มีป่าดงดิบอีกชนิดหนึ่งที่ยึดว่าเป็น sub type ของป่าดงดิบและบางที่เรียกกันว่าป่าดงดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest) ซึ่งมีอยู่มากในบางตอนของจังหวัดนครสวรรค์ (ป่าห้วยหวาย ตาคลี) และจังหวัดสระบุรี-ลพบุรี (ป่าดงพญาเย็น ป่าพุแค) เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่มีในป่าชนิดนี้ นอกจากไม้ยางขาว ไม้ตะแบก และไม้มะค่าโมง ซึ่งเป็นไม้สำคัญแล้วก็มีไม้ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งมีใบค่อนข้างหนา แข็ง เช่น กระเบาหลัก (*Hydnocarpus kurzii*, Warb.) คงคาเดือด (*Arfeuillear arborescens*, Pierre) เทียนขโมย (*Diospyros* spp.) และแก้ว (*Murraya exotica*, Linn.) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก

ในตอนใต้ของภาคกลาง ในจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ตามเชิงเขาตะนาวศรี ก็มีป่าชนิดนี้อยู่เช่นกัน และมีไม้พลวง (*Memecylon* spp.) ไม้หว้า (*Syzygium* spp.) ไม้มะเกลือ (*Diospyros mollis*, Griff) ไม้จำพวกตะโก (*Diospyros* spp.) ไม้เกด (*Manilkara hexandra*, Dubard) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นไม้ในป่าชนิด Dry Evergreen นี้มีทั้งชนิดผลัดใบและไม่ผลัดใบ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าดงดิบที่มีสภาพคล้ายคลึงกับป่าดงดิบในจังหวัดภาคกลางและภาคเหนือ รวมทั้งบางตอนก็มีป่าดงดิบแล้งด้วย และในป่าบางป่าเช่น ป่าดงบางอี จังหวัดนครพนม ก็มีไม้พะยุงขึ้นอยู่มาก

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคจันทบุรี ต้นไม้ที่สำคัญมี

1. <i>Ailanthus fauveliana</i> , Pierre	มะยมป่า
2. <i>Amoora polystachya</i> , Hook. f. & Jackson	ตาเสือ
3. <i>Anisoptera</i> spp.	กระเบา
4. <i>Artocarpus lakoocha</i> , Roxb.	มะหาด
5. <i>Dipterocarpus alatus</i> , Roxb.	ยางขาว
6. <i>Dipterocarpus baudii</i> , Korth.	ยางขน
7. <i>Dipterocarpus costatus</i> , Gaertn. f.	ยางปาย
8. <i>Dipterocarpus dyeri</i> , Pierre.	ยางกล่อง
9. <i>Dipterocarpus gracilis</i> , Bl.	ยางเสี้ยน
10. <i>Dipterocarpus trubinatus</i> , Gaertn. f.	ยางแดง

11. <i>Heritiera</i> sp.	ชุมแพรก
12. <i>Hopea ferrea</i> , Pierre	ตะเคียนหิน
13. <i>Hopea odorata</i> , Roxb.	ตะเคียนทอง
14. <i>Hopea recopei</i> , Pierre	ชันญี่
15. <i>Irvingia malayana</i> , Oliver	กะบก
16. <i>Lagerstroemia calyculata</i> , Kurz.	ตะแบก
17. <i>Lagerstroemia speciosa</i> , Pers.	อินทนิลน้ำ
18. <i>Phobe paniculata</i> , Nees.	สทิด
19. <i>Sandoricum koetjape</i> , Merr.	กระท้อน

นอกจากนี้ในจังหวัดจันทบุรีและตราด ยังมีต้นยาง ขนุนนก (*Palaquim ibovatum*, Eng) ซึ่งยางเรียกว่า gutta percha เอาไปใช้หุ้มท่อสายเคเบิลใต้น้ำ ต้นรง (*Garcinia hansburyi*, Hook.f.) ซึ่งเอายางไปใช้ใช้ทำรงและผสมสี และต้นสำโรงหรือพุงทะเล (*Sterculia lychnophora*, Hance) ซึ่งผลใช้รับประทานและส่งเป็นสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ไม้พื้นล่างในป่าดงดิบของภาคนี้มีแน่นทึบและมีเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญมีหวาย (*Calamus* spp.) ต่าง ๆ ระกำ (*Zalacca wallichiana*, Mart) กระวาน (*Amomum krervanh*, Pierre) เรวี่ (*Amomum villosum*, Lour) พันธุ์ไม้จำพวกข่า (*Alpinia* spp.) ปาล์มและเฟิร์น

ในภาคใต้ มีต้นไม้ในตระกูลยาง (*Dipterocarpaceae*) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะใน genus *Dipterocarpus* ที่สำคัญมี

1. <i>Dipterocarpus alatus</i> , Roxb.	ยางขาว
2. <i>Dipterocarpus chartaceus</i> , Sym.	ยางวาด
3. <i>Dipterocarpus costatus</i> , Gaertn.f.	ยางปาย
4. <i>Dipterocarpus gracilis</i> , Bl.	ยางเสียน
5. <i>Dipterocarpus grandiflorus</i> , Teijsm. ex Miq.	ยางยุง
6. <i>Dipterocarpus kerrii</i> , Craib	ยางมันหมู

ส่วนต้นไม้อื่น ๆ ที่สำคัญที่อยู่ในตระกูล Dipterocarpaceae ก็มี

7. <i>Anisoptera spp.</i>	กระบาก
8. <i>Balanocarpus heimii</i> , King	ตะเคียนชันตาแมว
9. <i>Cotylelobium landceolatum</i> , Craib	เคี่ยม
10. <i>Hopea odorata</i> , Roxb.	ตะเคียนทอง
11. <i>Hopea ferrea</i> , Pierre	ตะเคียนหิน, เหลาเตา
12. <i>Hopea pierrei</i> , Hance	ตะเคียนทราย
13. <i>Parashorea stellata</i> , Kurz.	แอ๊ก, โกแป้
14. <i>Shorea curtisii</i> , Dyer. S. Guiso, Blume	ชะยาแดง
15. <i>Shorea leprosula</i> , Miq.	มารันตี
16. <i>Shorea talura</i> , Roxb.	พะยอม

สำหรับไม้ในตระกูลอื่น ที่สำคัญมี

17. <i>Azelia bakeri</i> , Prain.	หลุมพอ
18. <i>Artocarpus lanceifolia</i> , Roxb.	ขนุนปาน
19. <i>Artocarpus lakoocha</i> , Roxb.	มะหาด
20. <i>Calophyllum floribundum</i> , Hook. f.	ตั้งหัน
21. <i>Cinnamomum spp.</i>	จ้วง
22. <i>Dyera costulata</i> , Hook. f.	เยลูดง
23. <i>Syzygium spp.</i>	หว่า
24. <i>Fagraea fragrans</i> , Roxb.	กันเกรา
25. <i>Lagerstroemia speciosa</i> , Pers.	อินทนิ่น้ำ
26. <i>Litsae grandis</i> , Hook. f.	ทัง
27. <i>Mesua ferrea</i> , Linn	บุนนาท
28. <i>Schima noronahae</i> , Reinw.	มังตาน
29. <i>Vatica spp.</i>	พันจำหรือสัก

สำหรับต้นเยลูดง ชะยาชนิดต่าง ๆ และตะเคียนชันตาแมวนั้น มีเฉพาะในตอนใต้
ของภาค

ไม้พื้นล่างในป่าดงดิบภาคนี้ มีแน่นทึบและมีพันธุ์ไม้คล้าย ๆ กับป่าดงดิบภาคจันทบุรี สำหรับไม้ไผ่หน้าว่ามีน้อย โดยเฉพาะในป่าที่เป็นป่า Climax

ข. ป่าดงดิบเขาหรือป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest)

ป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่มีอยู่บนเขาสูงในภาคเหนือของประเทศไทย ในระดับสูงกว่าน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตรขึ้นไป ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีอยู่บ้าง เช่นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลกและเพชรบูรณ์ ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่เป็นไม้ตระกูลไม้ก่อ (Fagaceae) ต้นไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ ในป่าชนิดนี้มีดังต่อไปนี้

1. <i>Castanopsis acuminatissima</i> , Rehd.	ก่อเด็ย
2. <i>Castanopsis argyrophylla</i> , King	ก่อหยม
3. <i>Castanopsis diversifolia</i> , King	ก่อตี
4. <i>Castanopsis indica</i> , A Dc.	ก่อแป้น
5. <i>Castanopsis tribuloides</i> , Sm.	ก่อเด็ย
6. <i>Cephalotaxus griffithii</i> , Hook f.	มะขามป้อมดง
7. <i>Engelhardtia spicata</i> , Blume	ค่าหด
8. <i>Helicia javanica</i> , Bl.	เหมือดคน
9. <i>Lithocarpus garrettianus</i> , A. Gamus	ก่อเลือด
10. <i>Lithocarpus polystachya</i> , Rehd.	กอนก
11. <i>Lithocarpus auriculatus</i> , Barnett	กอน้ำ
12. <i>Lithocarpus thomsoni</i> , Rehd.	ก่อขาว
13. <i>Manglietia garretti</i> , Craib	มณฑาป่า
14. <i>Podocarpus neriifolia</i> , D. Don.	ซางจิง พญาไม้
15. <i>Podocarpus wallichianus</i> , Presl.	ขุนไม้
16. <i>Syzygium cumini</i> , Skeels	หว่า
17. <i>Talauma hodgsonii</i> , Hk. F & Th.	จำปีป่า
18. <i>Quercus brandisiana</i> , Kurz.	ก่อสีเสียด
19. <i>Quercus kerii</i> , Craib	ก่อตาหมูน้อย

20. <i>Quercus serrata</i> , Roxb.	ก่อตาหมูหลวง
21. <i>Schima wallichii</i> , Korth.	มังตาน, ทะโล้
22. <i>Styrex benzoides</i> , Craib	กำยาน

ในป่าชนิดนี้บางทีก็มีไม้สนเขา (*Pinus spp.*) ขึ้นปะปนอยู่ด้วย ส่วนไม้พื้นล่างมักเป็นพวกเฟิร์น กล้วยไม้ดิน มอสต่าง ๆ ในบางแห่งก็มีต้นกุหลาบป่าหรือ *Rhododendron* ขึ้นอยู่ด้วย

ก. ป่าสนหรือป่าสนเขา (Pine Forest)

ป่าชนิดนี้ในประเทศไทย มักมีอยู่ในที่เป็นเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณตั้งแต่ 700 เมตรขึ้นไป และมีอยู่มากในภาคเหนือ ส่วนภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอยู่บ้าง สำหรับภาคกลางลงมาจนถึงจังหวัดเพชรบุรี สำหรับภาคจันทบุรีและภาคใต้ นั้นยังไม่ปรากฏว่ามีป่าชนิดนี้อยู่เลย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือป่าชนิดนี้มีอยู่ในจังหวัดเลย ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอุบล และในบางแห่งก็ขึ้นอยู่ในระดับเพียง 200 - 300 เมตร และขึ้นปะปนอยู่กับป่าแดง ป่าสนโดยทั่วไปมักจะขึ้นอยู่ในที่ที่ดินไม่สู้อุดมสมบูรณ์หรือเป็นกรด เช่น ตามสันเขาที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้มีอยู่เพียง 2 ชนิดคือ

1. สนสองใบ (*Pinus merkusii*, Royle)
2. สนสามใบ (*Pinus khasya*, Jungh)

ต้นสนบางทีก็ขึ้นอยู่เป็นหล่มล้วน ๆ ไม่มีไม้ชนิดอื่นปะปน แต่บางทีก็ขึ้นอยู่กับไม้บางชนิดของป่าดงดิบเขา เช่น ไม้ก่อต่าง ๆ หรือขึ้นปนกับไม้ในป่าแดงบางชนิด เช่น ไม้เหียง พลวง เต็ง และรัง เป็นต้น

สำหรับสนสองใบนั้น ขึ้นได้ในระดับที่ต่ำกว่าสนสามใบมาก คือตั้งแต่ประมาณ 200 เมตรขึ้นไป

ง. ป่าเลนน้ำเค็ม (Mangrove Forest)

ป่าเลนน้ำเค็มในประเทศไทยชอบขึ้นอยู่ในที่ดินเลนริมทะเล และตามปากน้ำใหญ่ ๆ ซึ่งน้ำเค็มขึ้นท่วมถึง ทั้งชายฝั่งทะเลตะวันออกและตะวันตก

ในอ่าวไทยป่าเลนน้ำเค็มมีอยู่ในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และเพชรบุรี และมีมากที่สุดที่ป่าแม่น้ำเวฬุ อ่าเภอลง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีเนื้อที่ราว 18,000 เฮกตาร์

ถัดจากจังหวัดเพชรบุรีลงไป ก็มีป่าเลนน้ำเค็มขึ้นอยู่เป็นแห่ง ๆ ตามริมทะเลหรือใกล้ทะเล ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส

ทางชายทะเลฝั่งตะวันตก ป่าเลนน้ำเค็มมีอยู่ทั่วไปในที่ชายทะเล ตั้งแต่จังหวัดระนองจนถึงจังหวัดสตูล ป่าแถบนี้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดและมีไม้ขนาดใหญ่ ๆ กว่าฝั่งทะเลด้านตะวันออกเป็นอันมาก

เนื้อที่ป่าเลนน้ำเค็มในประเทศไทยมีประมาณ 162,000 เฮกตาร์ และอยู่ทางด้านอ่าวไทยและชายทะเลฝั่งตะวันออกเสีย 74,500 เฮกตาร์ อยู่ทางชายทะเลฝั่งตะวันตกเสีย 87,500 เฮกตาร์

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่อยู่ในตระกูล Rhizophoraceae เช่น ไม้โกงกาง ถั่ว ประสัก และโปรง เป็นต้น ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ไม่ค่อยมีขนาดสูงใหญ่ และโดยทั่วไปจะสูงราว 20 ถึง 30 เมตร และมักจะขึ้นเป็นหมู่เป็นพวกล้วน ๆ ไม้โกงกางหัวสุม เป็นไม้ที่สูงที่สุดในป่าชนิดนี้ คือสูงถึง 40 เมตร

ลักษณะที่ประหลาดของพันธุ์ไม้ในป่าชนิดนี้ ที่จะสังเกตเห็นได้ชัด คือบางชนิด เช่น ไม้โกงกางมีรากงอกมาจากส่วนบนของลำต้นที่เรียกว่า stilt roots บางชนิดมีรากเป็นพูออกจากส่วนล่างของลำต้นที่เรียกว่า buttress roots เช่น ไม้โปรงและโกงกางหัวสุม นอกจากนี้บางชนิดก็ยังมีรากอากาศที่โผล่ขึ้นมาพันพันที่เลนที่เรียกว่า pneumatophores เช่น ไม้ลำพู ลำแพน เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ มี

1. <i>Avicennia alba</i> , BI.	แสม
2. <i>Avicennia officinalis</i> , Linn.	แสมดำ, แสมขาว
3. <i>Bruguiera conjugata</i> , Merrill	โกงกางหัวสุม, พังกาหัวสุม, ประสัก
4. <i>Bruguiera cylindrica</i> , Blume	ถั่วขาว, รุ่ย

5. <i>Bruguiera sexangula</i> , Poir.	ประสักแดง
6. <i>Bruguiera parviflora</i> , W.&A.	ถั่วดำ, รังกะแท้
7. <i>Cerbera manghas</i> , Linn.	ตีนเป็ดทราย
8. <i>Cerbera odollam</i> , Gaertn.	ตีนเป็ด
9. <i>Ceriops roxburghiana</i> , Am.	โปรง
10. <i>Ceriops tagal</i> , C.B. Robinson.	โปรงแดง
11. <i>Excoecaria agallocha</i> , Linn.	ตาดุ่ม
12. <i>Heritiera littoralis</i> , Dryand.	หงอนไก่
13. <i>Intsia retusa</i> , O. Ktze.	หลุมพอทะเล
14. <i>Lumnitzera littorea</i> , Voigt.	ฝาดแดง
15. <i>Lumnitzera racemosa</i> , Willd.	ฝาดขาว
16. <i>Rhizophora candelaria</i> . DC.	โกงกางใบเล็ก, พังกาใบเล็ก
17. <i>Rhizophora mucronata</i> , Lamk.	โกงกางใบใหญ่, พังกาใบใหญ่
18. <i>Sonneratia alba</i> , Sm.	ลำแพน
19. <i>Sonneratia caseolaris</i> , Engl.	ลำพู
20. <i>Xylocarpus moluccensis</i> , A. Juss.	ตะบูนดำ
21. <i>Xylocarpus obovatus</i> , A. Juss.	ตะบูนขาว

ส่วนไม้พื้นล่างในป่าชนิดนี้ ถ้าเป็นที่น้ำทะเลขึ้นท่วมถึงอยู่เสมอ ๆ ก็มักจะไม่ค่อยมี ถ้าเป็นที่ดอนขึ้นมาก็มักมีต้นปรงทะเล (*Acrostichum aureum*, Linn.) ต้นเหงือกปลาหมอดอกขาว (*Acanthus ebracteatus*, Wall.) ต้นเหงือกปลาหมอดอกสีฟ้า (*Acanthus ilicifolius*, Linn.) ในบางแห่งโดยเฉพาะริมฝั่งน้ำก็อาจมีต้นจาก (*Nipa fruticans*, Wurmmb.) ต้นปอทะเล (*Hibiscus tiliaceus*, Linn.) ต้นโพธิ์ทะเล (*Thespesia populnea*, Soland) และต้นเป้ง (*Phoenix paludosa*, Roxb.) ขึ้นอยู่ด้วย ต้นจากโดยมากมักปลุกกัน

จ. ป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest)

ป่าชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนทางภาคใต้ไม่ปรากฏว่ามีอยู่เลย

ในภาคเหนือ ป่าชนิดนี้มีไม้สักขึ้นปะปนอยู่ทั่วไป นอกจากในที่ที่เป็นเขาสูงซึ่งป่าเป็นป่าดงดิบเขาหรือป่าสน ในที่ราบและเชิงเขาถ้าเป็นที่ดินดีแห้งแล้ง หรือดินเป็นดินลูกรังก็จะมีป่าเบญจพรรณขึ้นอยู่เช่นเดียวกัน จะมีแต่เฉพาะป่าแพะหรือป่าแดง ส่วนในที่ที่มีความชุ่มชื้นมากริมลำน้ำ ลำธาร และตามหุบเขา ป่าที่มีก็มักจะเป็นป่าดงดิบแทนป่าเบญจพรรณ

ในภาคกลาง ป่าเบญจพรรณมีอยู่ทั่วไป และมีทั้งที่มีไม้สักขึ้นปะปนอยู่และไม่มีไม้สัก ในภาคนี้ไม้สักมีลงมาล่างที่สุด จนถึงจังหวัดกาญจนบุรี

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าเบญจพรรณนับว่ามีอยู่น้อยและมีเป็นหย่อมเล็ก ๆ มีป่าไม้สักอยู่บ้างในจังหวัดขอนแก่น หนองคาย และนครพนม ซึ่งไม่แน่ชัดว่าเกิดขึ้นเองหรือมีผู้ปลูกไว้

ลักษณะของป่าเบญจพรรณโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดกลางเป็นส่วนมาก พื้นป่าไผ่รกทึบ แต่บางแห่งมีไม้ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่มาก ในฤดูแล้งต้นไม้เกือบทั้งหมดพากันผลัดใบ และมีไฟป่าไหม้ลูกกลมป่าชนิดนี้ทุกปี แต่ก็ไม่ถึงกับทำความเสียหายให้ร้ายแรงอย่างใด นอกจากทำให้พื้นดินปราศจากสิ่งปกคลุม และต้นไม้ที่แก่เฒ่าและโคนโพรงถูกไฟไหม้ล้มตายไปบ้าง

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าเบญจพรรณมี

1. <i>Adina cordifolia</i> , Hoox. f.	กว้าว
2. <i>Azelia xylocarpa</i> , Craib	มะค่าโมง
3. <i>Alangium salvifolium</i> , Wang	ปลู
4. <i>Albizia lebbek</i> , Benth.	พฤษ
5. <i>Albizia lebbekoides</i> , Benth.	คาง
6. <i>Albizia lucida</i> , Benth.	บันแถ
7. <i>Albizia odoratissima</i> , Benth.	คางแดง, ก้างขี้มอด
8. <i>Albizia procera</i> , Benth.	ถ่อน
9. <i>Albizia chinensis</i> , Merr.	สารคำ
10. <i>Anogeissus acuminata</i> , Wall.	เหว, ตะเคียนหนู
11. <i>Bauhinia racemosa</i> , Lamk.	ชงโคใบเล็ก

12. <i>Bauhinia variegata</i> , Linn.	เสี้ยวดอกขาว
13. <i>Berria ammonialla</i> , Roxb.	เสียงมัน
14. <i>Bischofia javanica</i> , Blume.	เตียม, ประดู่ส้ม
15. <i>Cananga latifolia</i> , Finet & Gagnep	สะแกแสง, เฟิง
16. <i>Careya arborea</i> , Roxb.	กะโดน
17. <i>Cedreal toona</i> , Roxb. ex Rottle.	ยมหอม
18. <i>Chukrasia velutina</i> , W. & A.	ยมหิน
19. <i>Croton oblongifolius</i> , Roxb.	เปล้า
20. <i>Dalbergia cultrata</i> , Graham ex Benth.	กะพีเขาควาย, เกิดดำ
21. <i>Dalbergia dongnaiensis</i> , Pierre.	เกิดแดง
22. <i>Dillenia anrea</i> , Smith.	สำนแข็ง
23. <i>Dillenia elata</i> , Pierre.	สำนหิง
24. <i>Dillenia indica</i> , Linn.	มะตาด
25. <i>Dillenia obovata</i> , Hoogl.	สำนใหญ่, สำนหลวง
26. <i>Dillenia pentagyna</i> , Roxb.	สำนนา
27. <i>Diospyros mollis</i> , Griff.	มะเกลือ
28. <i>Duabanga sonneratiodes</i> . Ham.	ลำพูป่า
29. <i>Firamiana colonata</i> , R. Br.	ปอฝ้าย, ปอคาว
30. <i>Firamiana pallens</i> , Kosterm.	ปอคาว, ปอดูปหูช้าง
31. <i>Garuga pinnata</i> , Roxb.	ตะคร้ำ
32. <i>Gmelina arborea</i> , Roxb.	ช้อ
33. <i>Holarrhena antidysenterica</i> , Wall.	โมกใหญ่
34. <i>Lagerstroemia balansae</i> , Kochee.	เป็อยแดง
35. <i>Lagerstroemia calyculata</i> , Kura,	ตะแบก
36. <i>Lagerstroemia tomentosa</i> , Presl.	เสลา
37. <i>Lanea grandis</i> , Engl.	อ้อยช้าง
38. <i>Millettia brandisiana</i> , Kurz.	จัน, ปี่จัน
39. <i>Millettia kangensis</i> , Craib.	ขะเจ้าะ